

Adopterte fra utlandet – hvordan går det med dem?

Reidar Ommundsen

På verdensbasis regner en med at ca. 40 000 barn hvert år – fra mer enn 100 land – flytter til adoptivhjem i et nytt land. Hvordan går det med dem senere? Spørsmålet har stått sentralt i forskningen omkring adopterte. Ikke sjelden har disse barna med seg til sine nye hjem en ballast preget av dårlige oppvekstvilkår som kan sette sine spor. Det kan dreie seg om psykisk deprivasjon, vanskjøtsel, overgrep og feilernæring. Fra forskning på dyr vet vi hvor skadelig separasjon fra omsorgsgiver kan være for senere funksjonsevne. Psykisk deprivasjon i barnehjem kan føre til senere feilutvikling og problemer. I og med at adoptivforeldrene vanligvis vil ha en annen etnisk og kulturell bakgrunn, vil adopterte fra utlandet dessuten måtte hanskes med tap av opprinnelseskultur, noe innenlands-adopterte slipper. For øvrig vil den som er adoptert fra utlandet, ikke sjelden ha et utseende som peker dem ut. Dette er forhold som kan resultere i identitets- og tilpasningsproblemer.

På den positive siden er det som oftest slik at en adopsjon innebærer store psykososiale, ernærings- og helsemessige forbedringer for den adopterte, sammenlignet med situasjonen forut for adopsjon. Enkelte undersøkelser har således kunnet dokumentere at mange adopterte med et dårlig utgangspunkt viser vesentlig helsemessig – psykisk og fysisk – bedring etter å ha blitt adoptert. Men dette kan gjerne tilskrives at de ble valgt ut til adopsjon fordi de tross alt virket psykisk og sosialt mer ressurssterke enn de som ble igjen.

Bildet av hvordan det går med de som er adoptert fra utlandet, er uklart. Ikke minst skyldes dette at undersøkelsene har hatt ulike tilnærminger. Studier av kliniske populasjoner har for eksempel funnet en overhyppighet av adopterte med psykiske og atferdsmessige problemer i sine utvalg, noe som har gitt grunn til bekymring. Men en må selvsagt vokte seg for å slutte fra slike undersøkelser til normalpopulasjoner. Derfor er det også gjort studier der man har sammenlignet utenlands-adopterte og ikke-adopterte i normalutvalg. Også der har man i enkelte studier funnet en liten overhyppighet av psykiske problemer, særlig hos gutter, sammenlignet med ikke-adopterte. Men om dette skyldes problemer i etterkant av adopsjonen eller forhold fra tidligere var uklart. Dessuten viste disse undersøkelsene at den store majoriteten av de som er adoptert fra utlandet, klarte seg godt.

Sistnevnte konklusjon er nå ytterligere styrket av den største meta-analysen som hittil er foretatt av studier av hvordan det går med dem som er adoptert fra utlandet. Meta-analyse har som utgangspunkt at ingen enkeltundersøkelse kan gi et fullgodt svar, og at man må foreta grundige sammenligninger av resultatene fra en rekke sammenlignbare undersøkelser for å kunne konkludere med større sikkerhet. Studien er foretatt av to nederlandske forskere.

Meta-analysen av 64 undersøkelser av atferdsproblemer og 34 undersøkelser av henvisninger til psykisk helsetjenester i ulike land viser at adopterte fra utlandet har en ørliten overhyppighet av atferdsproblemer sammenlignet med ikke-adopterte kontroller. På den annen side hadde førstnevnte gruppe færre atferdsmessige og psykiske problemer sammenlignet med adopterte fra samme land. Undersøkelsene var valgt ut med tanke på i størst mulig grad å utelukke alternative forklaringer. Likevel må forskerne innrømme at heller ikke deres studie med sikkerhet kunne avgjøre om de overveiende gode resultatene skyldtes en seleksjon av de mest ressurssterke til å bli adoptert fra utlandet, eller om det var strengere kriterier for valg av passende adopsjonshjem for disse sammenlignet med de som adopteres innen samme land. Heller ikke kunne meta-analysen kaste lys over grunnlaget for tendensen til atferdsproblemer hos de som var adoptert fra utlandet eller fra

samme land. Ikke desto mindre gir resultatene styrket grunnlag for optimisme når det gjelder hvordan det går med dem som er adopterte fra utlandet.